

Jak zredagować opis krajobrazu?

lekcja języka polskiego w klasie piątej

■ Cele lekcji:

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem wiersz „Zapach” Kazimierza Wierzyńskiego,
- poprawnie posługuje się terminami: *osoba mówiąca w wierszu*, *wyraz bliskoznaczny*, *związek frazeologiczny*, *środki stylistyczne*,
- słucha ze zrozumieniem interpretacji głosowej tekstu poetyckiego,
- odszukuje informacje w tekście,
- wskazuje w wierszu rymy,
- określa, czy wiersz ma rytm,
- wyszukuje w utworze środki stylistyczne i określa ich rolę,
- wyjaśnia znaczenie przenośni występujących w wierszu,
- dopisuje wyrazy bliskoznaczne do podanych słów,
- podaje znaczenie określonych związków frazeologicznych i układa z nimi zdania,
- opisuje wrażenia dotyczące krajobrazu przedstawionego w wierszu lub na fotografii,
- redaguje opis krajobrazu,
- z szacunkiem wyraża się o ziemi ojczystej,
- uczestniczy w dyskusji i wyraża swoje zdanie,
- dostrzega piękno przyrody,
- dba o kulturę i poprawność języka podczas budowania wypowiedzi ustnej i pisemnej.

■ Metody:

- słuchanie nagrania,
- rozmowa kierowana,
- rozmowa nauczająca (pogadanka),
- praca z materiałem ilustracyjnym,
- praca z tekstem.

■ Formy pracy:

indywidualna, grupowa, zbiorowa.

■ Środki dydaktyczne:

- podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego „Słowa na start! 5” (s. 152),
- podręcznik do kształcenia językowego „Słowa na start! 5”, cz. II (s. 70),
- CD 2 „Literacki koncert”,
- <https://www.epodreczniki.pl/reader/c/221804/v/latest/t/student-canon/m/j0000008IHB5v22>
- tablica interaktywna

■ Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu zajęć.
2. Wyświetlenie różnych rodzajów krajobrazów, podanie przez uczniów charakterystycznych

cech.

3. W celu wprowadzenia w tematykę zajęć prowadzący zajęcia odtwarza nagranie wiersza Kazimierza Wierzyńskiego „Zapach” w wykonaniu Tomasza Marzeckiego (płyta „Literacki koncert”). Ochotnicy określają, jakie uczucia starał się przekazać aktor za pomocą tonu głosu, sposobu recytacji.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania pomocnicze do analizy tekstu:

- *O jakim miejscu mówi podmiot liryczny?*
- *Co widzi, co słyszy i co czuje osoba mówiąca w wierszu?*
- *Jaki związek z treścią utworu ma, Twoim zdaniem, fotografia zamieszczona w podręczniku na s. 152?*

2. Uczniowie na polecenie nauczyciela wyjaśniają, co to jest rytm. Mogą skorzystać z „Przypomnienia” (podręcznik, s. 152). W dalszej kolejności określają, czy wiersz „Zapach” ma rytm (ćwiczenie 3. „Po przeczytaniu...”, s. 152). W tym celu liczą sylaby w poszczególnych wersach i wyciągają odpowiednie wnioski. Wypisują też rymy z wiersza.
3. Nauczyciel poleca wykonać ćwiczenie 4. ze s. 152 podręcznika. Uczniowie wymieniają nazwy poznanych środków stylistycznych, wyszukują odpowiednie przykłady w wierszu i wyjaśniają ich rolę. Tłumaczą również, jak rozumieją uosobienie oraz pozostałe przenośnie występujące w utworze.
4. Nauczyciel pyta uczniów, w jaki sposób wyjaśniliby sens ostatniego wersu utworu (pierwszy punkt ćwiczenia „Myślę, że...” ze s. 152 podręcznika). Chętne osoby odpowiadają, co przypomina im opisany zapach.
5. Uczniowie wykonują ćwiczenie 2. „Po przeczytaniu...” ze s. 152 podręcznika. Opisują zapachy, które kojarzą im się z elementami przyrody przedstawionymi w wierszu.
6. Z pomocą nauczyciela uczniowie udzielają odpowiedzi na pytanie z ćwiczenia 1. „Po przeczytaniu...” ze s. 152 podręcznika. Dochodzą do wniosku, że największą wartość ma dla osoby mówiącej poczucie więzi z krajem.
7. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że ich zadaniem będzie zredagowanie opisu krajobrazu. Podaje dwie propozycje do wyboru: krajobraz widoczny na fotografii ze s. 152 podręcznika lub obraz poetycki – indywidualne wyobrażenie miejsca, o którym mowa w wierszu „Zapach”.
8. Przed przystąpieniem do pracy uczniowie przypominają, co to jest opis i jakie elementy powinien zawierać. Odwołują się przy tym do treści „Nowej wiadomości” ze s. 70 podręcznika do kształcenia językowego oraz do dodatkowych informacji na temat elementów opisu krajobrazu. W trakcie sporządzania opisu uczniowie mogą korzystać ze słownictwa wyświetlonego na tablicy:

Elementy opisu krajobrazu

Typ krajobrazu: górski, nadmorski, wiejski, miejski, jesienny, zimowy

Ukształtowanie powierzchni: wyżyna, równina, góry, dolina

Roślinność: las, łąka, kwiaty, mech, szuwary

Pora roku i pora dnia: wiosenny poranek, zimowy wieczór, jesienne popołudnie, środek

letniego dnia

Pogoda i zjawiska atmosferyczne: burza, śnieżycy, mgła, tęcza, bezchmurne niebo, ulewa,
Budynki: góralskie chaty, wieżowce, kościół

Element krajobrazu szczególnie zwracający uwagę: zeschnięte drzewo, wieża kościoła,
bocianie gniazdo

Dominujący kolor: zieleń, żółć, brąz, purpura

Atmosfera miejsca: spokój, radość, groza

Przydatne wyrażenia i zwroty

- na pierwszym planie widać..., drugi plan tworzą..., na fotografii został uchwycony..., na zdjęciu przedstawiono...
- w samym centrum znajduje się..., w głębi można dostrzec..., w tle rysują się..., z boku wyłaniają się...
- wzdłuż rozciąga się..., wokoło rozpościera się..., poniżej zauważyć można..., w pobliżu mieści się...
- otoczony, pokryty, przecinający, rozciągający się
- przykuwający wzrok, sprawiający wrażenie, wyróżniający się, skupiający uwagę

9. Wykorzystanie elementów scenariusza zamieszczonego na

<https://www.epodreczniki.pl/reader/c/221804/v/latest/t/student-canon/m/j0000008IHB5v22>

10. Uzupełnienie ćwiczeń interaktywnych.

Faza podsumowująca

1. Ochotnicy czytają gotowe opisy. Nauczyciel omawia i ocenia poprawność kompozycyjną, gramatyczną, ortograficzną oraz interpunkcyjną prac.